

МІСЦЕ МИКОЛИ ЛУКАША В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ. НОВАТОРСТВО МАЙСТРА

Шумило І.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Жулавська О. О.

Історія українського художнього перекладу являється історією творчості багатьох особистостей. Один з найвідоміших – Микола Лукаш, який увійшов в українську культуру як словолюб і мислитель. “Вимовиш оці слова – перекладач, художній переклад, – писав Григорій Кочур, – і мимоволі на думку спадає Микола Лукаш, так, ніби в його імені ці терміни персоніфікувалися” [3, 515].

Перекладацька спадщина нашого відомого земляка-кролевчанина відноситься до кращих зразків світового надбання. Про нього можна говорити в різних аспектах: як про ерудованого поліглота і глибокого знавця рідної української мови; науковця з енциклопедичними знаннями і вдумливого дослідника та критика; ретельного лексикографа; митця, в особі якого рідкісно поєднався талант поета, прозаїка і драматурга. Та передусім ім'я М. Лукаша асоціюється з українським художнім перекладом і символізує якісно новий етап у його розвитку. Саме переклад став могутнім покликанням М. Лукаша, потужним центром, у якому сконцентрувався весь талант і знання мовознавця. А результатом цього – сотні й тисячі перекладів, яскравих, довершених, неповторних. Дослідження Р. Зорівчак, Б. Чернякова, М. Сереженка [1] дають змогу познайомитися з Лукашем не тільки як з Майстром слова, але як з людиною, відкривають витoki його багатогранного таланту.

У своїх наукових працях В. Савчин та Р. Зорівчак [1] спробували виявити особливості перекладацького стилю М. Лукаша та визначити основні засади перекладацької концепції.

Творчий доробок Миколи Олексійовича – вагомий, включає праці у сфері художнього перекладу, перекладознавства, мовознавства. Професіональні переклади М. Лукаша з майже двадцяти мов та понад ста авторів відображають найкращі приклади світової літератури, даючи змогу зрозуміти, що український художній переклад досягнув якісно нового рівня. Також слід сказати, що лексико-фразеологічна картотека, укладена М. Лукашем, є джерелом для створення сучасних лексикографічних праць та для вивчення історії української мови.

Миколу Олексійовича вважають митцем-новатором, який збагатив українську перекладацьку школу багатьма власними знахідками, пов'язаними із соціокультурним контекстом, де і відбувається переклад; нове, за М. Лукашем, – це добре забуте старе.

Віджилої лексики нема, натомість є нагромаджений і відшліфований століттями пласт пасивних лексико-фразеологічних ресурсів, які необхідно активізувати [4, 8].

Синонімічне розмаїття перекладів М. Лукаша засвідчує як мовне багатство перекладача, так і невичерпні можливості української мови. Митець широко використовував словесні образи, які зберігають свіжість та новизну оригіналу [7, 703]. Виразно ознакою перекладацького стилю М. Лукаша є елементи переспіву у власне структурі перекладу.

Давно побутує думка про те, що велике бачиться на відстані. Отож, з плином часу роль Миколи Лукаша і його особистий вклад в розвиток українського перекладознавства стають вагомішими, а новаторські надбання-ціннішими. Валерій Шевчук, оцінюючи творчість великого Майстра зазначив: «Микола Олексійович для культурного українця не просто один з найблискучіших перекладачів – він особлива, неповторна ланка нашого літературного процесу, невід’ємна частка нашого спільного творчого буття»[11].

1. Зорівчак Р. П., Савчин В. Р. Лукаш Микола Олексійович // Українська мова. Енциклопедія. Вид. 2-е, виправл. і доповн. - К.: Вид-во “Українська Енциклопедія” ім. М.П. Бажана, 2004.
2. Кочур Г. Феномен Лукаша // Кочур Г. Література та переклад: Дослідження. Рецензії. Літературні портрети. Інтерв’ю: у 2 т. / Г. Кочур; упоряд. А. Кочур, М. Кочур; передм. І. Дзюби, Р. Зорівчак. – К.: Смолоскип, 2008. – Т. 1. – С. 515).
3. Савчин В. Р. Творчість М. Лукаша в історії українського художнього перекладу: [До 80-річчя від дня народження] // Дивослово. – 1999. – № 12. – С. 7-10.
4. Череватенко Л. В. Сподівають, ніхто не скаже, що я не знаю української мови: післямова// Фразеологія перекладів Миколи Лукаша: Словник-довідник/ уклад.: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. - К., 2002.
5. www.litopys.lviv.ua/katalog/pdf/lukash.pdf

Шумило, І. Місце Миколи Лукаша в історії українського перекладу. новаторство майстра [Текст] / І. Шумило ; наук. кер. О.О. Жулавська // Перекладацькі інновації : матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 12-13 березня 2015 р. / Редкол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.О. Жулавська та ін. - Суми : СумДУ, 2015. - С. 143-145.